

yayıncıdan

Merhaba Değerli Eskiřeni Okurları,

Bu güne kadar İslamî Sosyal Bilimler bağlamında birtakım tartışmalar gündeme gelse de yeterince tartışıldığını veya bir sonuca kavuşturulduğunu söylemek zordur. İslamî ilimler, kimi sosyal konulara kapı aralasa da Ortaçağda aldığı şekil ve muhtevayı önemli ölçüde koruduğunu söylemek mümkün. İlahiyatlarda yeni yeni oturan Din felsefesi, din sosyolojisi ve din psikolojisi gibi oturtulmaya çalışılan sosyal branşları ve içini doldurmaya çalışan genç ve dinamik kadroların varlığı sevindirici olmakla birlikte İslamî ilimler sosyal bilimlere mesafeli birer disiplin olarak varlığını sürdürmektedir. İslamî ilimlerin bu açıdan kendini yenilemeye ve sistematüğini yeni baştan kurmaya mecbur olduğu genel olarak göz ardı edilse de azımsanamayacak sayıda müntesibi tarafından yürütölen dinamik tartışmalar bu ihtiyacı ele vermektedir. Meşrutiyet döneminde başlayıp Cumhuriyet ideolojisinin egemenliğı ile sona erdirilen İçtimaiyat tartışmalarını ve son dönemlerde zaman zaman ilahiyatçı aydınların gündeme getirdiğı bilimin İslamleştirilmesi tartışmalarını, bu bağlamda değerlendirebiliriz. Aslında bu tür tartışmalar, çağdaş ilahiyatçıların, İslamî disiplinlerle sosyal disiplinlerin ortak bir noktada buluşturulması yönündeki ihtiyacın farkında olduklarını ve bu soruna bir şekilde el atmaya çalıştıklarını gösteren önemli göstergelerdir.

Fakat biraz abartılsa da bu ihtiyacın ötelenmesinin haklı nedenleri yok değildir. Bazı modern sosyal disiplinler, İslamî ilim ve kültür havzasından uzak ortamlarda, farklı şartların ürünü olarak doğup gelişmiş ve bu nedenle de İslamî dünya görüşüyle uyum sorunu barındırdığı öteden beri konuşulagelmıştır. Bundan dolayı ele alınma biçimi biraz el yordamıyla, biraz da uzun molalarla sürdürölebilmştir. Fakat bunun kapsamlı ve sistematik bir proje olarak gündeme gelmesi, ilahiyatlarda ümit verici bir şekilde gelişen sosyal bilimler açısından da, bu açılımlara ayak uydurma çabası içerisinde olan İslamî ilimler açısından da son derece önemlidir. Bundan dolayı mütevazı bir başlangıç da olsa Sosyal bilimlerde İslamî arayışlar serisinin ilk dosyasını İslam ve Sosyoloji başlığı altında sizlere arz ediyoruz.

Bu dosyanın öncelenmesi, insanı konu alan önceki serinin bir devamı niteliğinde olmasından kaynaklanmaktadır. Çünkü din, tabiatı gereğı insan-tanrı ilişkisi üzerine kurulu olduğu gibi, ahlak ve hukuk gibi temel dini umdelerin yarısı insanın Allah ile, diğeri yarısı ise insanın insanla ilişkisini konu almaktadır. Bu demektir ki İslamî ilimlerin yarısı ilahî, diğeri yarısı insanî konular olmak zorundadır. İnsanî ilişkilerin bireysel ve toplumsal olmak üzere iki boyut içerdiğini söylemeye bile gerek yoktur. Dolayısıyla ister sıradan bir dindar ister bir ilahiyatçının, içinde aktığı toplumsal hareketi tanıması bir zorunluluktur. İçinde yer aldığı ve aynı zamanda yön vermek zorunda olduğu kendi toplumunun doğasını, temel dinamiklerini, davranış yasalarını bilmeyen bir ilahiyatçının, içinde yaşadığı realiteyi, ideal kaynak ve hedeflerini anlayabilmesi zordur.

Özetle söylemek gerekirse sosyal bilimlerden uzak İslamî disiplinlerin, hayata dinî yorum kazandırabilmesi de, dine hayatî yorum kazandırabilmesi de zordur. Yüz yılı aşkın bir süredir toplumsal hayattan sürgün İslamî ilimlerle, İslamî ilimlerle küskün doğal veya sosyal bilimler bu sorunun sadece göstergesi değildir. Aynı zamanda hem kaynağı, hem sonucudur Dolayısıyla bu dosya bu kaygıların bir ürünüdür ve sorunun sadece İslam ve sosyoloji gibi sınırlı bir boyutunu mercek altına almaktadır. Birbirinden değerli çalışmaları içeren bu dosyayı, "Hadis ve Sosyoloji" ile "Fıkıh ve sosyoloji" dosyalarının izleyeceğini sizlere duyurmaktan büyük bir mutluluk duyuyoruz. Katkıda bulunan bütün üstatlarımızı minnetle, siz değerli okurlarımızı sevgi ve saygıyla selamlıyoruz. Kalın sağlıcakla.■